

# ALLAH İÇİN BİRBİRİNİ SEVMEK\*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.*

*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İnne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:*

الْمُؤْمِنُونَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ نَصْحَةٌ وَأَدْوَانٌ وَإِن

افْتَرَقَتْ مَنَازِلُهُمْ وَأَبْدَانُهُمْ وَالْفَجْرَةُ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ غَشَشَةٌ يَتَجَادَلُونَ وَإِن

اجْتَمَعَتْ مَنَازِلُهُمْ وَأَبْدَانُهُمْ

(عبدالرزاق الجیلی فی الأربعین عن أنس الدیلمی عن علی)

---

\* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 232/5 (*El-mü'minûne ba'duhüm li-ba'din nesahatün ve âddûne, ve in ifterakat menâzilühüm ve ebdânühüm, ve'l-feceretü ba'duhüm li-ba'din gaşşetün yetecâdelûne ve in icteme'at menâzilühüm ve ebdânühüm.*)

*Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Hep beraber Efendimiz SAS'e bir salevât-ı şerîfe okuyalım: (*Allahümme salli salâten kâmileten, ve sellim selâmen tâmmen, alâ seyyidinâ muhammedini'llezî tenhallü bihi'l-ukad ve tenfericü bihi'l-kürab, ve tukdâ bihi'l-havâic, ve tünâlü bihi'l- ragâibi, ve hüsnu'l-havâtimi ve yüsteska'l-gamâmü bi-vechihi'l- kerîm, ve alâ âlihî ve sahibihî fî külli lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmün leke.*)

Cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak ve Rabbü'l-Felâk Hazretleri cümlemizi mağfûrîn zümresine ilhâk eylesin... İslâm'ın nûru ile nurlanan, o nûr ile yaşayan ve o nûr ile âhirete göçen kullarından eylesin...

## **a. Mü'minler Birbirleriyle Muhabbetlidir**

Abdü'r-rezzak Enes ibn-i Mâlik RA'dan; Deylemî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.114, no:7648; Ebü'ş-Şeyh, *et-Tevbîh ve't- Tenbîh*, c.I, s.13, no:11; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.189, no:6584; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.152, no:757; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.114, no:24442.

الْمُؤْمِنُونَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ نَصْحَةٌ وَاذُنًا وَإِنْ

افْتَرَقَتْ مَنَازِلُهُمْ وَأَبْدَانُهُمْ وَالْفَجْرَةُ

بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ غَشَّةٌ يَتَجَادَلُونَ وَإِنْ

اجْتَمَعَتْ مَنَازِلُهُمْ وَأَبْدَانُهُمْ

(عبدالرزاق الجبلی فی الأربعین عن أنس الدیلمی عن علی)

RE. 232/5 (El-mü'minûne ba'duhüm li-ba'din nesahatün ve âddûne, ve in ifterakat menâzilühüm ve ebdânühüm; ve'l-feceretü ba'duhüm li-ba'din gaşşetün yetecâdelûne ve in icteme'at menâzilühüm ve ebdânühüm.)

Müminler birbirlerine muhabbetli ve hayırhahdır, evleri ve bedenleri ayrı olsa da. Facirler ise birbirlerini aldatıcıdırlar. Evleri ve bedenleri toplu olsa da birbirleriyle mücadele ederler.”

Bayezid-i Bestâmi Hazretleri'ne demişler ki, mâlum mutasavvıfların büyüklerindedir. Bu mücahid çok seneler, 30 sene filan rivayet ederler ki, soğuk su içmemiş.

“—Sana en çok zor ne geldi?” demişler.

Aç durabiliyor insan, susuz da durabiliyor. Başka? Uykusuz da kalabiliyor, durabiliyor.

“—Bana en zor gelen, kitaba kendimi uydurmak oldu.” demiş.

Kitaba kendimi uydurmak! Kitabın istediği gibi müslüman olabilmek!

Şimdi bunları okuyoruz, Allah hepimizin kusurunu affetsin, fakat kendimizi buna uydurabildiğimiz yok. Bilgi iyi şeydir tabii. İyi şeydir ama faydası olmayan bir bilginin de kıymeti yoktur. Bilgi, amel etmek içindir. Ameli olmayan bir bilgi insanın sırtında yükten ibaret olur. İşe yaramayan bir şeyi taşıyorsun sırtında, faydası yok sana. Ona ilim demezler, ilim, amel ettiğin müddetçe sana faydalıdır, amel etmediğin zamanda da sana yük olur.

## **b. Mü'minlerin Özellikleri**

Müslümanlıktaki mü'min ve müslüman isimlerini taşıyan bizlere, Efendimiz SAS'in buyruklarında, "Mü'min nasıl olacak?" onu tarif ediyor:

Mü'min, bütün insanlar kendisinden emin olacak.

Müslüman, her müslüman onun elinden dilinden selamette olacak.

Mü'min, az yer, az içer, az uyur, az konuşur, çok zikreder, çok tefekkür eder.

Mü'min mü'minin daima aynasıdır. Mü'min karşısındakine bakar kendi kusurlarını görür, tashihe çalışır.

Mü'min herkesle ülfet, ünsiyet eder, güzel geçinir. Herkesle geçinmek kabiliyetini hâizdir, kimseyi darıltmaz.

Mü'min aynı zamanda mü'min kardeşinin gözcüsüdür. Onun zararına hiçbir şey yapmaz, onun işlerini de gözetler, yapamadığı bir şeyler varsa yaptırır.

Mü'minler birbirlerine karşı bir binanın teşekkülü gibidir. Büyük küçük taşlar biribirine bağlanmış, nasıl bu binayı nasıl teşkil etmişlerse müslümanlar da zuafâsı, fukarâsı, zengini, kavîsi, bilgini, cahili bir vücut gibi kaynarlar. O kaynayış dolayısıyla da bina nasıl zapt olunuyorsa müslümanlık da böyle yaşar. Fakat, her ikisi de hayırlı olsa dahi, mü'minin kavî olanı zayıf olanından elbette hayırlıdır.

Mü'min daima gayretlidir. Gayretkeş yani ehl-i iyâlini, çoluk çocuğunu da gözetler ve kıskanır. Yabancılara onları açmaz.

Mü'min daima iki korkunun arasındadır: Birisi geçmiş, birisi de gelecek hadiselerde ne gibi şeylerle karşılaşacağını bilemediği için daima o korkudan uzak değildir.

Ehl-i îmâna göre mü'minler, bir cesetteki baş ne ise, mü'minler de böylecedir. Bir baş nasıl ki rahatsız olduğu vakitte bütün vücut rahatsızlanıyor, mü'minlerden bir tanesi de rahatsızlanırsa, ama nerede olursa olsun, o rahatsızlıktan bütün mü'minlerin rahatsızlık duymaları icap eder. Eğer bu rahatsızlığı duyamıyorsa demek ki, nasıl ki bazen hastaların elini ayağını kesiyorlar, Allah esirgeye, acıyı duymuyor.

Niçin? Bir morfin yapıyorlar, o morfin alâkasını kesiyor vücudun nerelerini kesiyorsa, kesiyorlar, biçiyorlar, dikiyorlar, yatırıyorlar, adamın hiç haberi bile olmuyor. Neden? Morfinlenmiş.

Eğer müslümanların birbirinden haberi yoksa, morfinlenmiş bir adama benzer, yani tıpkı onun gibidir.

Mü'min o kadar kıymetlidir ki, mukarrebîn olan bazı melekler gibi Cenâb-ı Hakk'a eşreftir.

Mü'minler iki kısımdır: Bir kısmı halka karışır, bir kısmı kenarda durur. Halka karışan mü'min karışmayanlardan daha efdaldir.

Mü'minlerin yükü az olur, başkalarına yük olmazlar. Yardımları çok olur, yükleri olmaz.

Mü'min her bakımdan, herkes için menfaat verici bir insandır. Onunla beraber yolculuk edersen sana yük olmaz, faydalı olur. Ortaklık edersen sana daima faydalı olur, zararına hareket etmez. Bir şeyi danışacak olsan, kendisi için nasıl konuşmak lazım gelirse öyle konuşur.

Mü'min gayet yumuşak tabiatlıdır, yani sert de değildir. Yumuşak tabiatlıdır, hatta bazı kimseler onun yumuşaklığından ahmak zannederler ama öyle değildir, yani ahmak değildir. Fakat tabiatı icabı yumuşaklığındandır hâli.

Mü'minin beş düşmanı vardır: Bir düşmanı hâsidlerdir, hasetçiler. Biri münafıklar, iki. Bir de kâfir vardır, üç. Bir de her gün kendisini müşküllere sokan nefsi vardır, dört. Bir de şeytanı vardır, beş. Mü'min daima bu beş düşmanla mücâdele, muhârebe halindedir.

Mü'min onun için çok kanaatkârdır. Mükemmel evlere, büyük evlere tenezzül etmez. Yemesinde içmesinde öyle süslü kuvvetli yemekleri araştırmaz. Esvabını da öyle gayet kibar, güzel olsun onlara da dikkat etmez. O üstü başıyla beraber böyle perişan bir durumu vardır ama içi Allah ile dir.

Şimdi burada iki nokta var: Birisine ruhsat diyorlar, birisine de azîmet diyorlar. Müslümanlık bu iki yoldan ibarettir; ruhsat yolu, azîmet yolu. Zuafâ-i ümmet, zayıf olan insanlar için ruhsat yoluyla hareket etmelerine cevaz vardır. Ruhsat yoluyla; yemesinde, içmesinde, giymesinde, yaşamasında ruhsat ile hareket eder. Günah sayılmaz. Fakat erbâb-ı sülûk, ehl-i takvâ ve mutasavvıfîn olan kimseler için ruhsatla amel haram gibidir. Haramdan nasıl kaçıyorrsa mü'min, sâlik, ruhsattan da öyle kaçması lazım. Kaçmazsa o, o yolun yolcusu olamaz.

Onun için dünyanın ziynetlerine iltifat ruhsat sahibi insanlar içindir fakat ehl-i takvâyaya hiç yakışır şeyler değildir. Çünkü ehl-i takvânın yolu Allahu Teâlâ'nın rıza yoludur, dünyaya da iltifatı yoktur.

Mü'minin dilinde daima melek vardır, melekle konuşur. Münafıkların, kâfirlerin dillerinde de şeytan vardır, onlarınkinden de hiçbir fayda olmaz.

Mü'min kimse çok akıllıdır ve zekidir. Akıllı ve zekidir aynı zamanda da kendisini çok sakınır. Aklı zekası kuvvetli olmakla beraber

çok sakıngandır. Kendisine gelecek ufacak bir hata ve günaha karşı daima durur, onu irtikâb etmez. Oradan başına gelecek zararları düşünür, ondan dolayı ona iltifat etmez.

Mü'min alimdir, aceleci de değildir. Münafık ise hem hümezedir hem lümezedir, hem incitir, hem rahatsız eder herkesi, hem de hutamedir. Yemeğe içmeye çok meraklı, yemeye içmeye çok düşkün, rahatına çok düşkün. Mü'min böyle değildir. Münafık şüphelerde katiyen tevakkuf etmez, gelsin varsın der. Haramlara da pek şey yapmaz, dikkat etmez.

Her gün dinlediğiniz birçok reklamlar; işte filan yerde şu var, filan yerde bu var. Bunu beş lirayla, 10 lirayla kazanabilirsin diyorlar reklamlarda. Beş lirayla, 10 lirayla aldığımız o biletlerle büyük servetlere sahip olacağım diyerekten onlarla meşguliyet de mü'minin müttakîlerine değil, hiçbirisine yakışmaz bir şeydir.

Mü'min dünyada garip gibidir. Dünyanın izzetiyle katiyen ünsiyet yapmaz. Dünyanın izzeti var ya, muvakkat bir izzet işte. Onun izzetine katiyen ünsiyet etmez, iltifat da etmez. Bir de zilleti var, o zilletinden de korkmaz. Ne izzetine iltifat eder ne de zilletine korkup bağıırıp çağırılmaz.

Mü'minler daima ehl-i iyâliyle güzel geçinirler. Ev halkıyla güzel geçinirler ve ev halkını incitmez ve onun suyuna doğru gider. Ev halkının, ehli diyorlar ona, onun suyuna doğru gider. Onların istedikleri yemekleri kendi isteğine tercih eder.



Ev halkına sorar:

“—Sizin bugün ne istiyor canınız?”

“—Bizim canımız şunu istiyor, bunu istiyor.”

“—Peki!” der. “Benim canım da şunları istiyor ama ben onları yapmam, sizin canınızın istediğini yaparım!” der.

Mü’min nurdan yaratılmış bir mahlûk olmakla bakışı da nurdandır: Fakat bu herkes için değildir, Müttakî mü’minlerin ferâsetleri çok üstündür; çok uzak yerlerden telefonsuz, radyosuz, telgrafsız konuşur, görüşür, görür ve bilir. Hazreti Ömer’in hali hepimizce meşhurdur.

Mü’minler mezara girdikleri vakitte, hepimizin imanı el-hamdü lillâh yerindedir. Orada bir sorguyla karşılaşacağız.

Oradaki sorgu:

*(Men rabbüke, ve men nebiyyüke, ve mâ dînüke, ve mâ kitâbüke, ve mâ kıbletüke?)* diye ilk soru bu beş şeyden olacak. Bu beş sorgunun mü’min cevabında hiç tereddüt etmez çünkü her gün dilinde. Her gün o beş şeyi yapmakla muvazzaf, mükellef olmuş. Onun için orada soruldu mu:

“—Allah benim Rabbim!” der, hiç tereddüt etmez.

“—Peygamberim “Muhammed-i Mustafa SAS.” der.

Onun için Hazreti Ömer’e demişler ki:

“—Kabirde böyle sorgu var.”

“—Yâ Rasûlallah! Benim aklım yerinde olacak mı, benim o zaman aklım, muhakemem yerinde mi?”

“—Yerinde olacak elbette.” demiş.

Gelmiş sorgucu, “Rabbin kim?” deyince, sorgucu meleğe sormuş:

“—Sen ne kadar yerden geldin buraya?” demiş.

“—Kaç yüz senelik yoldan...”

“—Ben evimden geldim buraya. İki adımlık yer. Sen oradan gelene kadar unutmadın da, ben unutmuyum Rabbimi?” demiş.

Öyle anlatırlar.

Onun için bu dünyada iman ü İslâmiyetle yürüyen, sabit olan kimseler âhiretteki, mezardaki o suallerinde de sabit olacaklar. Allah onları orada söylettirecek;

“—Rabbim Allah, dinim İslâm, Peygamberim Muhammed Mustafa SAS.” diyecek.

Buradaki yaşayışının mükâfatı olarak.

Bu mü'minler üç kısım üzerinedirler: Birinci kısım, Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlullah dedikten sonra onun başka gayesi yoktur. Allah ve Rasûlü yolunda hiç şüphesiz cihad ederler, İslâm'ı yaymak için uğraşır. İslâm'ı yaymak için mal ile de can ile de cihad eder, hiç çekinmez, bu birinci sınıf.

İkinci sınıf müslüman; artık öyle bir emniyet kesbetmiştir ki bütün insanlar ondan emindedirler. Nasıl ki Peygamber SAS'in ism-i şerîflerinden birisi de *Muhammedü'l-Emîn* idi.

Niçin? Emniyeti kesbetmiş, karşı tarafındaki düşmanı bile ona güveniyor. Onun için *El-emîn* lâkabını takmışlar. Onun için mü'minin vazifesi bu emniyeti kazanabilmektir.

Üçüncü sınıf müslüman da dünya tamâlarını, dünya arzularını, meyillerini Allah için terk edenler, dünya meyillerini terk edenler.

Mü'minlerin topu bir adam gibidir. 500 milyon, 600 milyon ne diyorlarsa hepsi bir adam gibidir. Nasıl ki bu bir adamın bir başı ağrıdığı vakitte bütün vücutta kim bilir kaç milyon, kaç milyar parça vardır; o parçaların hepsi o rahatsızlıktan müteessir olurlar. İşte mü'min bu demektir. Müteessir olmuyorsa morfinlenmiş, kendisinden haberi olmayan bir adam demektir.

Mü'minler gayet yumuşaktır ve bu yumuşaklıklarından dolayı, nasıl ki develeri çeken insan nereye ıhtırırsa deve orada çöker. Burası benim çökmeme münasip yer değil, ben burada çökmem demez, sahibine inkiyad eder. Mü'min de daima böyle büyüklerine karşı inkiyad halindedir.

Bugün ki dersimizde;

“—Mü'minler bazısı bazısına daima nasihat ederler.”

Daima nasihat ederler, bu nasihatlarından dolayı birisi Bursa'da, birisi İstanbul'da, birisi Ankara'da, birisi Konya'da olsa; nerede olurlarsa olsun mektuplarla, ve sair haberlerle kardeşine lazım gelen nasihati yapar.

Yanında olursa daha çok yapar ya, yanında olmazsa muhakkak bunu uzaklara da ulaştırır nasihatlerini, kardeşini nasihatsız bırakmaz. Bir insan bir insanla velev bir dakika konuşma yapsa, dostluk yapsa o bir dakikalık dostluğundan dolayı ikisi de mes'uldür.

Sen bu dostluğunda niçin kardeşine imân ü İslâmiyet'ten bir şey öğretilmedi? Eksiklerinizin birbirinize niçin bildirmedi?

Bu sorulacak. Onun için daima birbirlerimize karşı kardeşâne nasihat etmekle mükellef bulunuyoruz.

Mü'minler böyle yerleri uzak da olsa birbirlerine nasihat ettikleri gibi günahkârlar olan fasık, fâcir kimlerse onlar da, birbirlerine karşı gayet hâindirler, hıyanet sahibidirler. Ki mücadele halindedirler. Toplu da olsalar bir yerde de olsalar o onu iter o onu iter, o ona fena söyler o ona fena söyler. Mü'min uzaklara bile nasihatini ulaştırır, o münafık fâcirler toplu oldukları halde bir yerde bile birbirlerini daima rahatsız ederler, aleyhlerinde konuşurlar, kötü söz söylerler, incitirler, kavgaya gürültüye münker olur.

Ne güzel, birkaç milyon insan, hep yabancı, hiç birbirini tanımaz, Mekke-i Mükerre'me'de toplanırlar, böyle yekpâre olur, bir şekil alır insanlar. O başka millet, bu başka millet, o başka kavim, bu başka kavim. Dilleri ayrı, cinsleri ayrı, renkleri ayrı, fakat kuzu gibi. Arafat'ında olsun, Mekke'sinde olsun, Medine'sinde olsun, bakarsın kuzu gibi herkes,

hiç kimsenin kimseyi rahatsız ettiği yok, tatlı tatlı geçinirler. Bu kadar haşerâtı sen bir araya toplasan birbirini tepeştirerekten birbirlerini yarı yarıya zâyi yaparlar.

Onun için mü'minlerin halleri çok özenilecek, imrenilecek hallerdendir. Bu her yerde de böyledir. Bak şu camimize mesela, bu kadar insan oturmuş bir ses bile çıkmıyor. Git sinemaya, tiyatroya da dinle orada bak, ne kadar günahlar vardır.

Mü'minlerin hâli böyledir.

### c. Birbirlerini Seven Mü'minlerin Mükâfâtı

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Hâkim ve İbn-i Asâkir, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurdular ki:<sup>2</sup>

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا  
ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ يُوَضَّعُ لَهُمْ كُرَاسِيُّ مِنْ نُورٍ  
يَغْبِطُهُمْ بِمَجْلِسِهِمْ مِنَ الرَّبِّ  
النَّبِيُّونَ وَالصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ

(حم. وابن أبي الدنيا في الإخوان ع. حب. ك. ك. عن معاذ بن جبل)

<sup>2</sup> Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.328, no:22834; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Muaz ibn-i Cebel RA'dan, Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.483, no:8993; Ebû İdris RAdan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.12, no:24695; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.123, no:24466.

RE. 232/5 (*El-mütehàbbûne fi'llâhi, fî zılli arşihî yevme lâ zılle illâ zıllühû, yûdau lehüm kerâsiyyün min nûrin, yağbituhüm bi-meclisihim mine'r-rabbi, en-nebiyyûne ve's-sıddîkûne ve'ş-şühedâi.*)

(*El-mütehàbbûne fi'llâhi*) “Allah için birbirine muhabbet eden kimseler, (*fî zılli arşihî yevme lâ zılle illâ zıllühû*) onun gölgesinden başka gölge olmayan günde, onun Arş-ı A'lâsının gölgesindedirler. (*Yûdau lehüm kerâsiyyün min nûrin*) Kendilerine nurdan kürsüler kurulur. (*Yağbituhüm bi-meclisihim mine'r-rabbi*) Onların Rableri ile olan meclislerine, (*en-nebiyyûne ve's-sıddîkûne ve'ş-şühedâi*) peygamberler, sıddıklar ve şehidler bile imrenirler.”

Mü'minler birbirlerini Allah için severler. Mü'minlerin şânındandır, mü'minlerin alâmetlerinden birisi de birbirlerini Allah için sevmek.

“—Ben bunu seviyorum!”

“—Neden?”

“—Zengin bu adam, parası da var, kuvveti de var. Ben buna sokulursam koltuğunun altına, rahat ederim, seviyorum onun için.”

“—Yok, olmaz o, o sevgi değil. Ona münafıklık derler, riyakârlık derler, birçok adlar takarlar. Bu değil. Ancak Allah için sevecek.”

“—Bu müslümandır. *Lâ ilâhe illallah* diyor, camimize de geliyor, namazda da beraberiz, tevhidde de beraberiz. Allahımız bir, peygamberimiz bir, kitabımız bir, onun için seviyorum bunu. Sevdiğimden dolayı icap ederse elinden tutarım, yardım ederim. İkide bir ziyaretine giderim, halini hatırını sorarım. Evime çağırırım, yemeğim varsa yediririm, çayımı kahvemi içiririm.” der.

Mü’minin vasfı böyledir, sırf Allah için birbirlerini severler. Böyle olunca, Cenâb-ı Hakk’ın Arş’ının gölgesinde gölgelenecekler.

Kıyamet günü bu, gölge denen şey yok, ağaçlık yok, dümdüz bir sahra, güneşin harareti artmış. Arabistan’ı gördüyseniz oradaki güneşin sıcak hararetini bilirsiniz, bir gölgelik yok, yani bina mina yok. Kıyamet günü bu, orada herkes zahmet ve sıkıntı içerisindeyken, bu Allah için birbirini seven kardeşler, Allah-u Teâlâ’nın o gün Arş’ının bir gölgesi var, bir bulut gölgesi gibi nasılsa, gidince görürüz inşallah, o gölgeliğinin altında, o güneşin hararetinden mahfuz, sıkıntısından mahfuz bir halde bulanacaktır.

O gün hiçbir gölgelik yok. Ancak bu Allah için birbirini seven bahtiyarlara mahsus olarak Cenâb-ı Hakk’ın lütfettiği bir gölgelik var. O gölgeликte bunlar kemâl-i istirahatle mahşer halkını seyrediyorlar orada, o gölgelik altında...

Yalnız o gölgelikle de kalmıyor, o gölgeliklerin altında, onlara gayet mükemmel müdebdeb, mutantan, gayet süslü kürsüler, yani oturmak için bizim bugünkü tabirimizle koltuklar verilir. Ki bunlar da nurdan müteşekkildirler.

Bundan dolayıdır ki, insanların en büyükleri nebîler, peygamberler... Onların altında olan ikinci sınıfa da *sıddıkîn* diyorlar, sıddıklar. Bu sıddıkîn olanlardan sonra üçüncü sırada şühedâ var, şehidler. Nebîler bir, sıddıklar iki, şehidler üç... Bu üçü, bir de bunun içinde uleması var. Bu dört sınıf insan dünyanın da âhiretin de şefaathileridirler. Âhiretin de bahusus şefaathileridirler. Cenâb-ı Hak bunlara ayrıca bu şefaath hakkını veriyor. Bunlar bu kadar mükemmel bir durumda iken, saltanatta iken; “—Bu adam bu devlete nereden nâil oldu?” diye gıpta ederler bu adama...

Kendilerinin yok değil, kendilerinin de var ama onlara verilen bu hâl onların gıptalarına vesile oluyor. Gıpta, özenç demek. “Ne güzel şey ya! Neden bunlar bu mükafata nâil oldular?” diyerek gıpta ediyorlar. O gıptalarının sebebi işte burada, bu dâr-ı dünyâda Allah rızası için birbirlerini sevmeleri. Yarın en korkunç tehlikeli günde, orada, Cenâb-ı Hakk’ın nurdan kürsülerinde, gölgeliklerinin altında rahatlıkla, huzur ile vakitlerini geçirecekler.

Allah cümlemizi o devlete nâil olan bahtiyarların zümresine fazl u keremiyle ilhak buyursun...



## d. Birbirinizi Allah İçin Sevin!

Taberânî, Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>3</sup>

الْمُتَحَابُّونَ فِي اللَّهِ فِي ظِلِّ الْعَرْشِ يَوْمَ لَا  
ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمْ  
بِمَكَانِهِمُ النَّبِيُّونَ وَالصِّدِّيقُونَ

(طب . عن معاذ)

RE. 232/7 (*El-mütehàbbûne fi'llâhi, fî zılli'l-arşı yevme lâ zılle illâ zıllühû, alâ menâbîrin min nûrin, yugbituhüm bi- mekânihimü'n-nebiyyûne ve's-sıddîkûne,*)

(*El-mütehàbbûne fi'llâhi*) “Allah yolunda birbirlerini sevenler, (*fî zılli'l-arşı yevme lâ zılle illâ zıllühû*) Arş'ın gölgesinden başka gölge olmayan o günde, Arş'ın gölgesindedirler. (*Alâ menâbîrin min nûrin*) Nurdan minberler üzerinde. (*Yugbituhüm bi- mekânihimü'n-nebiyyûne ve's-sàdikûne*) Onların mekânlarına nebîler ve sıddîklar gıpta ederler.”

Bu çok büyük bir devlettir aziz kardeş!

<sup>3</sup> Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.233, no:22084; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

*Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.122, no:24465.

Allah için birbirini sevmek müslümanların yegâne vazifesidir. Ama sen diyeceksin:

“—Benim seveceğim bu müslüman kardeşin çok da kabahati var?”

Kabahatsizi cennette bulunur aziz kardeş! Kabahatsiz insanı ancak cennette bulabilirsin. Fakat sen ona şu kusurundan dolayı ta'yip edersen, senin de kusurundan dolayı o da seni ta'yip edecek.

Sen onu ta'yip edersen, o da seni ta'yip ederse arada ne olur? Ayrılıklar olur. Ben seni sevmem sen de beni sevmezsin. Sen beni sevmeyince ben de seni sevmeyince vücutlar ne olur? Ruhlar birleşemez. Vücutlar ne kadar birleşse birleşsin, ruhlar birleşmeyince de fayda temin etmez. Ne o gölgeliklere gidebiliriz, ne de bu dünyada rahat yüzü görebiliriz.

“Birbirlerini Allah için sevenler, Arş'ın etrafında yâkuttan kürsüler üzerindedirler.” buyruluyor. Ki, teşviktir bizi: “Allah için sevin birbirinizi... Parası için, malı için, kuvveti için sevmeyin; Allah için sevin!” diye.

Yâkut bulunur şey değil. O yâkuttan sana bir kürsü vermişler, o kürsünün üstünde oturmuşsun seyrediyorsun âlemi. Ne devlettir o gün! İşte bu, buradaki sevdiği müslüman kardeşlerini sevişinden nâşi...

Bu hususta ayrıca hadis kitaplarında mevzular vardır ki bu mevzular uzun uzun izahatlar verir bu hususta. Bu sevgi, bu sevgiden de Rasûlullah'ın sevgisi doğuyor.

Rasûlullah'ın sevgisinden Allah sevgisi doğuyor. Allah sevgisinden Allah'ın da bizi sevmesi doğuyor. Sevgiler birbirini doğuruyor, o sevgilerin altından Allah'ın da bizi sevmesi doğuyor:

Hadis-i şerifte geçiyor ki:<sup>4</sup>

وَحَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ

(*Ve hakkat mahabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye*) “Birbirlerini benim rızamı kazanmak için, benim uğrumda ziyaret eden kimseleri benim sevmem hak olur. Ben onları mutlaka severim.” buyuruyor Allah Teâlâ Hazretleri.

Ona vücut terettüb etmez. Bize anlatmak için söylenen bir söz.

“—Birbirlerini sevenleri sevmek benim üzerime de vaciptir.” diyor Hazreti Allah.

Ne devlet! İki müslüman birbirini seviyor, birbirerini sevdiklerinden dolayı Allah da onları seviyor. Ne devlettir değil mi? Bundan mahrumiyet kadar acı bir şey olamaz.

---

<sup>4</sup> Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.338, no:577; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XV, s.59, no:14972.

Onun için müslüman, müslümanın hatalarına değil de onun imanına bakar. Sen onun dışına bakma! Bazısı kara olur, bazısı siyah olur, bazısı çeşitli olur ama içindeki nur, iman nuru, ezelîdir o. O kazanılmış değil, Allah ezelde onu özenmiş, bize ihsan etmiştir. Bu ihsanından dolayı biz birbirlerimizi sevmek mecburiyetindeyiz. Yani sevmezsek büyük bir hata etmiş oluruz.

Dünkü Cuma dersinde bizim hatip efendi ana baba sevgisinden bahsetti. Ana babaya hürmeten bahsetti. Aklıma geliverdi, ashâb-ı kirâm diyor ki:

*(Fedâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llah)* “Anam, babam sana feda olsun.” diyor.

Hani ana baba sevgisi var ya! Rasûlullah sevgisi, her sevginin üstünde... Mü'min sevgisi, her sevginin üstünde...

Rasûlullah'ın bugünkü vekilleri, hocaefendiler olmasa senin dinin nereden bulunurdu? Sen bu *Lâ ilâhe illa'llah*'ı nereden öğrenirdin? Sen bu camide namaz kılmayı nereden öğrenirdin?

Ama tevâtüren gelen o vekiller dolayısıyla bugün el-hamdü lillâh, inşaallah kıyamete kadar da böylece bâki kalacaktır. Ne kadar karşısına dikilenler dikilirse dikilsin, hepsi yıkılır; yine din kalır.

Onun için, o dinin bekàsına hizmet eden insanlar onun vekilleridir. Allah'ın Rasûlüne karşı nasıl ashab;

“—*Fedâke ebî ve ümmî yâ rasûla'llah!*” dediyse, bugünün insanı da bunu demek mecburiyetindedir.

Birbirlerimizi sevmekle beraber, hele bâhusus dinimizin vekilleri, önderleri olan kimseleri sevmek farz-ı ayındır âdetâ. Onun içindir ki Cenâb-ı Hak bu en büyük mükâfatı, bu sevgililere bahşediyor.

Diğer bir kitapta gördüğümde; Cenâb-ı Hakk'ın husûsî bir köşkü var, gayet güzel yapılmış. İçinden dışarıyı görünüyor yani duvarı yok. Duvar mâni olmuyor, dışardan da içerisi görünmez, gayet şeffaf.

“—Bu kimin için yâ Rasûlallah bu?” demişler.

“Allah için birbirini sevenlere mahsus...”

Cenâb-ı Hakk'ın lütfu. Allah için seviyorsa işte o köşkler kendilerine verilecek. Daha sayısı bilinmeyen nice nimetler var... Büyüklere misafir gelmiş, ismi hatırımda kalmadı. Kaldırmış hemen altından minderini almış, onun altına koymuş, ikram ediyor kardeşine ve diyor ki:

“—Gelen misafirine ikram etmeyen, ne Muhammed SAS'in ne de İbrahim AS'ın yolundadır.”

Peygamberimizin yolu ve İbrahim AS'ın yolu, mü'minlerin birbirlerine muhabbet, şefkat, hürmet, ikram ve îzazlardır. Bu hürmetten, bu îzazdan mahrum olan insan odun gibi, odun gibi kırılmayan bir şeydir ki hiç faydası yoktur.

Mü'minlerdeki en büyük sıfat bu sevgi sıfatıdır.

Onun için, böyle Allah için birbirlerini sevmekle beraber, birbirlerini ziyaret ediyorlar, mütevazilikleri de var. Birbirlerine yardım ediyorlar, birbirlerinin ziyaretlerine gidiyorlar.

Neyazıktır, Allah affetsin hepimizin günahlarını, insan beşerdir hatâdan salim olmaz. Kandil geçer, bayram geçer, Kadir geçer, şu geçer bu geçer, tak tak tak, kapısını çalarsın, ziyaretine geldik dersin ama komşudur, gelmez.

Neden? Parası çok, varlığı da var, belki bilgisi de var.

Ne olursa olsun! O senin beğenmediğin, senin dinine şey imam olarak seçilmiş insanın elini öpmek zor gelirse de, kapısını çalmak da mı zor gelir yani?!

Ama bunu yapmayan insan, kendi varlığıyla İslâm'ı yıkmaya çalışan insandır. Kendisini var görüyor, benlik görüyor, hepsinden üstün görüyor. Bir selâm vermeye veyahut "Nasılsın?" demeye tenezzül etmiyor.

Böyle Müslümanlık elbette doğru bir Müslümanlık olamaz. Müslümanlıkta muhakkak fakir, zengin, bilgin, cahil hepsi hamur halinde, hepsi bir hamurdur bunların... Bu hamur halinde birbirleriyle sarılmak mecburiyetindedirler. Bu mecburiyet olsun olmasın Cenâb-ı Hakk'ın da böyle büyük lütuflarına mazhariyet olacaktır inşallahu Teâlâ...

## e. Cumaya Erken Giden Kimse

İbn-i Zenceveyh, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>5</sup>

الْمُتَعَجِّلُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَالَّذِي يُهْدِي جَزُورًا  
ثُمَّ الَّذِي يَلِيهِ كَالْمُهْدِي بِقَرَّةٍ ثُمَّ الَّذِي  
يَلِيهِ كَالْمُهْدِي شَاءَ فَإِذَا جَلَسَ الْإِمَامُ  
عَلَى الْمِنْبَرِ طُوِيَتِ الصُّحُفُ وَجَلَسُوا  
يَسْتَمِعُونَ الذِّكْرَ

(ابن زنجويه عن أبي هريرة)

**RE. 232//9** (*El-müteaccilü ile'l-cumuati ke'lmühdî cezûren: sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî bakaraten, sümme'llezî yelîhi ke'l- mühdî şâten; feizâ celese'l-imâmü ale'l-minberi, tuviyeti's-suhufü ve celesü yestemiûne'z-zikra.*)

(*El-müteaccilü ile'l-cumuati*) “Cumaya acele eden, cumaya erken vakitte gelen insan, (*ke'lmühdî cezûren*) bir deve kurban etmiş

---

<sup>5</sup> Dârimî, *Sünen*, c.I, s.435, no:1543; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.152, no:5562; Ebû Hüreyre RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.739, no:21182; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.125, no:24471.

gibi sevap alır. (*Sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî bakaraten*) İkinci gelen de bir öküz kesmiş, dağıtıyor hediye ediyor gibi sevaba nâil olur. (*Sümme'llezî yelîhi ke'l-mühdî şâten*) Üçüncü gelen de, bir koyun kesmiş ve dağıtmış kadar sevap alır.”

Birisi deve sevabı alıyor, birisi öküz sevabı alıyor, inek sevabı alıyor, birisi de bir koyun sevabı alıyor. Bir başka rivayette de en son kalana da bir yumurta sevabı verilir görmüştüm ama burada yok o...

(*Feizâ celese'l-imâmü ale'l-minberi*) İmam çıktı, minbere oturdu. İmam minbere oturduğunda, (*tuviyeti's-suhufü*) defterler kapanır, (*ve celesû yestemiûne'z-zikra*) ve melekler hutbeyi dinlemeye otururlar.”

Kapıda melekler vardır. Her melek, içeriye girenin hem resmini alır hem yazısını yazar.”

“—Sormadı ya?”

O bilir seni. Resmini de almıştır oraya da geçirmiştir. Filan evvel vakitte geldi; bu, daha sonra geldi; bu, daha sonra geldi diyerekten böyle yazıyor.

Şimdi ruhsat tabii, ezan okunduktan sonra da gelmeyeruhsatvar, nezaman olursagelebilirsin, fakat azîmet evvel vakitte camiye girmektir. Onun içindir ki eski zaman müslümanları, ilk zamanın müslümanları, sabah namazından sonra, çıkarlarsa ancak abdest tazelemek için çıkar, girerlermiş. Camiden çıkmazlarmış ki bu sevabı kaçırmayalım diye.



Eh ondan sonra hatip minbere çıktı mı, defterler kapanır.

Hutbeye çıkılınca kadar defterlere işleniyor, hutbeye çıkıldı mı defterler kapanıyor. Ondan sonra onlar da otururlar hatibin hutbesini dinlerler.

Yani o da zikirdir, onun için bak, (*yestemiûne'z-zikre*) dedi, oradaki konuşma da zikirten ibarettir. Onu dinlemekle onlar da mükelleftirler.

Şimdi o ruhsat dedim ya, ruhsatın iki tane şekli var. Biz yola giderken sefer diyoruz ya, seferde dört rekât namazlarımız iki rek'ate iner. Buna biz ruhsat deriz ama, haddi zatında ruhsat değil azîmettir. İki rekât namaz azîmetle ameldir. Dördü ikiye indirdik, ruhsat, yok, bu ruhsat aynı zamanda Allah'ın emrine boyun bükme, dolayısıyla azîmet sayılıyor.

Eğer onu kabul etmez de seferî namazını dört rekât kılırsan, o zaman nasıl ki iki kıldığın vakitte mükâfatlanıyordun, dört kılınca da mükâfat alamazsın.

Şimdi insanları böylece tavsif ediyor;

## f. Hidayet Müttakîler İçindir

İnsanların en üstün tabakası müttakîlerdir ki, bak:

ذٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ

(البقرة: ٢)

(Zâlike'l-kitâbu lâ raybe fîhi hüden li'l-müttakîn.) “Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah’a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir.” (Bakara2/2)

Hidayet kimin içindir? Müttakîler içindir.

Müttakî olamadıktan sonra, hidayetten istifade edemezsin. Güneşten istifade etmek için güneşin altında, açıkta durmak lazım. Yağmurdan istifade etmek için yağmurun altında durmak lazım. Böyle gölgeliklere girersen, güneşi de göremezsin yağmur da üzerine isabet etmez.

Müttakî demek, Allah-u Teâlâ'nın gölgesi altına girmiş, emrine mutî, münkâd, yasaklarından kaçınan bir kul demek. Yasak mı, ondan çok kaçınır.

Ruhsat dedik de aklıma bir şey de geldi. Şimdi bugünkü şu giyiniş, giyinme tarzımız ruhsat. Giyiniyoruz, nasıl istersek. Fakat azimet tarafına gelince, müslümanın kendisine göre bir kisvesi vardır, öyle gezer. Gâvurun kisvesine benzetmez kendisini. Yüzünü de benzetmez. Dersen ki sen;

“–Yüzün tıraş olmasına ruhsat vardır.”

Yok ruhsat! Ruhsat yoktur ama yapıyoruz, ne yapalım. Bugün cemiyet o halde.

“–Ama ruhsat var da mı yapıyoruz?”

Hayır, ruhsat yok! Mekruhtur, kerâhat-ı tahrîmiye ile mekruhtur. Bu mekruha bugün hepimiz boyun bükmüş durumdayız.

Bugün aczimizin iktizası, her ne dersen de, ama ruhsatın da dışına kaçmışız!

Onun için müttakûn dedikleri vakitte, müttakî Allah-u Teâlâ'nın yasaklarından korunan, kaçınan adamdır. Yasakların içerisine kerahatler de dâhildir. Yasakların içine kerahatler de şüpheler de dâhildir. Şüpheden, kerahatten uzak olur, Allahu Teâlâ'nın bu işte yasağı var mı, oraya sokulmaz.

### g. Müttakîler Efendilerdir

Hatîb-i Bağdâdî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>6</sup>

الْمُتَّقُونَ سَادَةُ الْعُلَمَاءِ وَالْفُقَهَاءِ قَادَةُ  
أَخَذَ عَلَيْهِمْ أَدَاءُ مَوَائِيقِ الْعِلْمِ وَالْجُلُوسُ  
إِلَيْهِمْ بَرَكََةٌ وَالنَّظَرُ إِلَيْهِمْ نُورٌ

(خط . عن عائشة)

RE. 232/10 (*El-müttakûne sâdetün, el-ulemâü ve'l-fukahâü kâdetün, ühize aleyhim edâü mevâsiku'l-ilmî, ve'l-cülûsu ileyhim bereketün, ve'n-nazaru ileyhim nurun.*)

(*El-müttakûne sâdetün*) “Müttakîler efendilerdir. (*El-ulemâü ve'l-fukahâü kâdetün*)

<sup>6</sup> Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.390, no:1504; Hz. Aişe RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.93, no:5653; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.126, no:24473.

Alimler ve fakihler de kılavuzlardır. (*Ühize aleyhim edâü mevâsiku'l-ilmî*) Bunlardan ahid alınmıştır. (*Ve'l- cülûsu ileyhim bereketün*) Bunların meclislerinde oturmak berekettir. (*Ve'n-nazaru ileyhim nurun*) Yüzlerine bakmak ise nurdur.”

Müttakîler seyyid olan kimselerdir. *Sâdât*, asıl Allahu Teâlâ'nın yasaklarından kaçınan adamlardır.

“—Fılan seyyid canım!”

Onun adı seyyid. Asıl seyyid Peygamber SAS'in dediği gibi müttakî olan insanlardır.

أَعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ

(آل عمران: ۱۳۳)

(*Uiddet li'l-müttakîn.*) “Cennet, müttakîler için hazırlanmıştır.” (Âl-i İmran:133)

Alimler ve fakihler ki, Allah onlardan razı olsun, bize bu dini bugüne kadar öğrete gelmişler, bıraka gelmişlerdir. Onlar olmasaydı biz bunları hiçbir şey bilemezdik.

Bunlar bizim çekicimiz, önderlerimiz, bizim cennete götürücülerimizdir. Öncülerimizdir bunlar bizim. Müttakîler *sâdât*tır. Müttakî ne kadar olursa olsun, faydası kendisinedir. Çok günahlardan kaçıyor, çok iyi bir adam, ama faydası kendisine âit. Ulemâ ile fukahânın faydası âmmeyedir; bunlar güneş gibi etrafı aydınlatırlar, insanları İslâm'ın şuurunda, İslâm yolunda yürütmek için çalışırlar.

(*Uhize aleyhim edâu mevâsîku'l-ilmî*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri daha biz bu dünyaya gelmeden evvel onlardan ahd ü mîsâk almıştır. Nasıl ki peygamberlerden mîsâk almış; “Peygamber-i âhir zaman geldiğinde hayatta bulunursanız siz davanızdan vazgeçip derhal peygamber-i âhir zamana uyacağınıza söz verin.” demiş, söz almıştır. Bu ulemâdan da Cenâb-ı Hak, o ruhtar âleminde hep söz almıştır:

“—Biz senin ilmini öğreneceğiz. Öğrendikten sonra da bilmeyenlere öğreteceğiz senin yolunu!” diyerekten onlardan mevâsik alınmıştır.

(*Ve'l-culûsü ileyhim bereketün*) “Bunların yanında oturmak berekettir. (*Ve'n-nazaru ileyhim nûrun*) Bunlara bakmak da nurdur.”

Onun için Kâbe'ye bakmak bir sevap, denize bakmak bir sevap, Kur'an'a bakmak bir sevap, ananın babanın yüzüne bakmak bir sevap, ulemanın yüzüne bakmak da ayrıca bir sevap demişler.

## **h. Alimin Fazileti**

Halîlî, Hz. Ali RA'dan rivayet etmiş.

Başka bir hadiste Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>7</sup>

الْمُتَّقُونَ سَادَةٌ وَالْفُقَهَاءُ قَادَةٌ وَالْجُلُوسُ

---

<sup>7</sup> *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.93, no:5654; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.126, no:24474.

إِلَيْهِمْ زِيَادَةٌ وَعَالِمٌ يُنْتَفَعُ بِعِلْمِهِ أَفْضَلُ

مِنْ أَلْفِ عَابِدٍ

(الخليلى عن على)

RE. 232/11 (*El-müttakûne sâdetün, ve'l-fukahâü kâdetün, ve'l-cülûsu ileyhim ziyâdetün, ve àlimün yentafiu bi-ilmihî efdalü min elfi àbidin.*)

(*El-müttakûne sâdetün*) “Müttakîler efendi, (*ve'l-fukahâü kâdetün*) fakihler kılavuzdur. İnsanları cennete çekicidirler, götürücüdürler. (*Ve'l-cülûsu ileyhim ziyâdetün*) Bu alimlerin yanında, müttakîlerin meclisinde oturmak, insanın nurunu, feyzini, bereketini, ilmini, kuvvetini, kudretini, yakînini arttırır. (*Ve àlimün yentafiu bi-ilmihî efdalü min elfi àbidin*) İlminden istifade edilen bir alim, bin abidden efdaldır.”

Bin tane âbid var, bin kişi; müttakî, âbid, geceleri sabahlara kadar namaz kılar, gündüzleri oruç tutarlar, işleri güçleri ibadettir. Fakat bunun bin tanesinden bu bir alim efdaldır diyor.

O efdaliyetinden dolayıdır ki yarın sırat köprüsünün başında Cenâb-ı Hak onları durduracak. Peygamberleri durdurduğu gibi siz de durun burada diyecek.

“—Aman yâ Rabbi! Herkes cennete gidiyor?” diyecekler.

“–Yok yok bekleyin burada!” denilecek onlara.

“–Niçin?”

“–Burada tanıdığınız kimselere şefaathedeceksiniz.” denilecek.

Allah onların zümresine cümlemizi de ilhak eylesin...

## i. Kocası Ölen Kadın

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud, Beyhakî ve Neseî, Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>8</sup>

الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجُهَا لَا تَلْبَسُ الْمُعْصَفَرَ

مِنَ الثِّيَابِ وَلَا الْمُمَشَّقَةَ وَلَا الْحُلِيَّ

وَلَا تَخْتَضِبُ وَلَا تَكْتَحِلُ

(حم. د. ق. ن. عن أم سلمة)

RE. 232/12 (El-müteveffâ anhâ zevcühâ, lâ telbesü’l-muasfere mine’s-siyâbi, ve le’l-mümeşşekate, vele’l-huliyye, ve lâ tahtadıbu, ve lâ tektahil.)

<sup>8</sup> Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.231, no:1960; Nese’i, *Sünen*, c.XI, s.268, no:3479; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.302, no:26623; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.VII, s.361, no:7732; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.395, no:5729; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VII, s.440, no:15310; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.443, no:7012; Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan.

(*El-müteveffâ anhâ zevcühâ, lâ telbesü'l-muasfere mine's- siyâbi*) “Kocası ölen kadın renkli ve süslü elbise giymez. (*Vele'l- huliyye*) Ziyinet de takmaz; (*ve lâ tahtadıbu, ve lâ tektahil*) kına sürmez ve sürme çekmez.”

Kadının en büyük velînîmeti kocasıdır. Kocası vefat eden bir kadın, süslenmeden ve gezmeden mahrumdur. Yaparsa çok ayıp etmiş olur. Farz değil, ruhsat vardır ama asıl burada azîmet, madem ki kocası ölmüştür, hiç olmazsa o dört ay on gün müddetle artık mâtem hayatı yaşar. İslâmiyet'te mâtem yoktur ama o kadın için bir mâtemdir. Yani kocası ölmüş, yalnız kalmıştır. Çoluk çocuklar yetim kalmıştır, artık ona dünya zindan gibi görünür. Öyle süslenip çarşı, pazar gezmesi yapamaz. Yaparsa ayıp eder.

## j. Seferde Namazı İki Kılmamak

Dâra Kutnî ve İbnü'n-Neccâr, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>9</sup>

الْمُتِمُّ الصَّلَاةَ فِي السَّفَرِ كَالْمُقْصِرِ فِي الْحَضَرِ

(قط. في الأفراد وابن النجار عن أبي هريرة)

**RE. 232/13** (*El-mütimmu's-salâti fi's-seferi, ke'l-muksiri fi'l- hadari.*)

<sup>9</sup> Ebû Nuaym, *Ahbar-ı Isfahan*, c.V, s.183, no:1361; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.IV, s.196, no:6605; Ebû Hüreyre RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.544, no:20178; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.126, no:24476.



(*El-mütimmu's-salâti fi's-seferi*) ‘Seferde namazı tamam kılan, (*ke'l-muksiri fi'l-hadari*) hizada eksik kılan gibidir.”

Seferde, yolculuk yapıyor, yolculuk yaptığı halde iki kılacağı namazı dört kılıyor. Tamam ediyor. Dört kılacağı yerde iki kılanın hali neyse, seferde de iki rekât yerine dört rekât kılanın da hali böyledir.

Bizim mezhebimizde böyle. Şâfiîler belki kılıyorlardır dört olaraktan ama biz başkalarına karışmayız. Herkes mezhebinin sahibi olmak gerektir derler. Yalnız şu da vardır ki bir mü'min, hangi mezhepten olursa olsun dört mezhebin hakkına riayet etmelidir. Bu yalnız hocaya mahsus değildir, herkes dört mezhebin imamının hangileri farz, hangileri vacib, hangileri sünnettir dediğini bilip ona göre hareket etmesi lazımdır.

Mesela bir Hanefî olan bizler, gerek kendimizden gerek yabancından, hanımın elini tuttuğumuz vakitte abdestimiz bozulmaz. Şehvet galebe etmedikçe abdestimiz bozulmaz ama Şâfiî diyor ki;

“—Yok, abdestiniz bozulur.”

Öyleyse Hanefî de olsan abdestini tazelemek lazım.

Bir Şâfiî, bacağı kanamış, eli kanamış, namazı kılabilir. Fakat İmam Hanefî'ye göre abdestsiz olacağını bilmesi lazımdır. Kanadı mıydı o da abdestini tazeleyip, dört mezhebin dördünde

de kabul olacak vaziyette insan namaz kılmasına hazırlanmalı, yani dört mezhebin bilgisine de vâkîf olmalı, böylece hareket etmeli.

Onun için o seferde dört kılıyormuş, bize ait bir şey değil o. Bizim mezhebimizde seferde iki, hazarda dört kılar. Tersisi olmaz.

## k. Meclisler Emanettir

Harâitî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:<sup>10</sup>

الْمَجَالِسُ بِالْأَمَانَةِ إِلَّا ثَلَاثَةَ مَجَالِسَ

مَجْلِسُ سُفْكَ فِيهِ دَمٌ حَرَامٌ وَمَجْلِسٌ يُسْتَحَلُّ

فِيهِ فَرْجٌ حَرَامٌ وَمَجْلِسٌ يُسْتَحَلُّ فِيهِ مَالٌ

مِنْ غَيْرِ حَقٍّ

(الخرائطى عن جابر)

---

<sup>10</sup> Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.10, no:4226; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.342, no:14734; Harâitî, *l'tilâli'l-Kulûb*, c.II, s.228, no:677; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.247, no:20951; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.521, no:11194; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.215, no:6650; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

*Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.136, no:25379; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.128, no:24482.

**RE. 232/14** (*El-mecâlisü bi'l-emâneti, illâ selâsete mecâlise: Meclisün yüsfekü fîhi demün harâmün, ve meclisün yüstehallü fîhi fercün haramün, ve meclisün yüstehallü fîhi mâlün min gayri hakkın.*)

(*El-mecâlisü bi'l-emâneti, illâ selâsete mecâlise:*) “Meclisler emanettir, sırrı ifşa edilmez, üç meclis müstesnâ: (*Meclisün yüsfekü fîhi demün harâmün*) Haram kan akıtılması konuşulan meclis. (*ve meclisün yüstehallü fîhi fercün haramün*) Haram fercin helâl sayıldığı meclis. (*Ve meclisün yüstehallü fîhi mâlün min gayri hakkın*) Helâl olmayan malın helâl sayıldığı meclis.”

Meclisler, konuşma yerleri daima emanettir. Emanet bir para verirsin birisine, “Emanet, şu sende dursun!” dersin. Bu nasıl emanetse, meclislerde konuşulan sözler de böylece emanettir. Onu dışarıya ifşa etmek câiz değildir. Nasihat kısmı ayrı.

Bir de o meclislerde konuşulan sözlerin arasında zararlı bir şey varsa, filanın malını çalmak, filanı öldürmek, filanı dövmek gibi bir şeyler konuşulursa bunları ihbar câizdir. O hıyanetlik olmaz, ihbarı câizdir. Fakat bunların dışındaki başka şeyleri de saklamak efdaldır demişler.

Buraya kadar yetsin. Diğer tarafını da inşaallah gelecek dersimizde okumaya çalışıyoruz.

Allah hepimizi affetsin... Tefvikâtı samedâniyesine mazhar etsin... Bilgilerimizle amel edebilmek devlet şerefine hepimizi mazhar etsin. Müslüman olarak Peygamberimizin istediği gibi Allah'ın istediği gibi mü'min olarak yaşayabilmek şeref ü devletine Cenâb-ı Hak hepimizi uydursun...

Dünya, hepimiz görüyoruz söylemeye hiç lüzum yok, akın halinde geliyor akın halinde de gidiyor. Kimimizin ne zaman gideceğine hiçbirimizin bilgisi yok... Onun için mü'min, daima hazırlıklı olarıktan dilinden Allah'ı bırakmasın, gönlünden Allah'ı çıkarmasın... Daima herhangi işte olursa olsun, Allah'ın rızası için hareket etsin ve gönlünden de Allah'ı eksik etmesin...

Allah bu yüksek makamlara ulaşabilen bahtiyarların zümresine cümlemizi de ilhak buyursun...

*Li'llâhil-fâtihah!*

Mehmed Zâhid KOTKU

14. 05. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)



**SERVER**  
Kürsü